

ses septuaginta elegit presbyteros qui prophetizarēt,  
ob hoc & Hiesus dominus noster septuaginta duos di  
scipulos predicare mandauit. Et quomodo septuagita  
duę lingue in hoc mundo erāt diffuse, congrue puidit  
spiritu sanctus, ut tot libri essent quot nationes. qbus  
populi & gētes ad perficiendā fidei gratiā edificarent.

DE SCRIPTORIBVS SACRO

RVM LIBRORVM.

Ca. LIII.

Eteris autem testamenti, secundum Hebręorū  
v traditionem hij scriptores habentur. Primum  
Moyses scripsit Pentatheucū, Hiesu Naue edidit  
librum suū, Iudicum autem et Ruth, et Samuelis.  
primam partem scripsit Samuel, sequentia Samuelis  
vsq; ad calcem scripsit Dauid. Malachim totum edidit  
Hieremias, nā ante sparsus erat per singulorum regū  
historias. Iob librum Hebręi Moysen scripsisse putāt,  
alii unum ex prophetis, Psalteriū uero scripserūt decē  
pphete, idest Moyses, Dauid, Salomō, Asaph, Ethan,  
Idithun, Emā, & filij Chore, idest Asir, Elchana, Ephias  
fab, Sunt qui & Esdram, et Aggeum, & Zachariam  
scripsisse dicant, Salomon scripsit Prouerbia, et Eccle  
siasten, et Cantica canticorum, Esaias scripsit librum  
suum, cum lamentationibus eius, Viri sinagoge sapiē  
tes scripserunt Ezechielem, Danielem, et Paralipome  
non, & Ester, Esdra scripsit librum suum, Omnes autē  
hos libros idem Esdra post incēsam legem a Chaldeis  
dum Iudei ingressi fuissent in Hierusalē, diuino affatus  
spiritu reparauit, cunctaq; prophetarum uolumina, q  
fuerāt a gentibus corrupta correxit, totumq; testamē  
tum in uiginti duos libros constituit, ut tot libri essent  
in lege, quot habentur et litterę, Primum post Esdram  
editionem de hebreo in gręcum septuaginta interpre  
tes ediderunt, sub Ptholomeo Aęptiorum rege, suc  
cessore Alexandri, qui in legēdo studiosus fuit, oimq;  
m iij

libros gentium cōgregauit. Iste enim ab Eleaçaro qui  
erat princeps sacerdotum, multa dona mittens ad tem-  
plum, petit ut senes de duodecim tribubus Israhel trās-  
mitterentur, qui interpretarentur omnes libros eorū,  
& ut fidem interpretationis aduerteret, singulis eorum  
qui fuerāt destinati, singulas cellulas dedit, & assignās  
omnibus omnes scripturas iussit interpretari. Qui cū  
per septuagīta dies istius rei negocium adimplessent,  
omnium simul interpretationes quas per diuersas se-  
gregati nullo ad nullum propinquante fecerunt, cons-  
gregauit in unum, atq; ita omnes libri interpretati per  
spīritum sanctum inuenti sunt, ut nō solum intellectu,  
verum etiā & in sermonibus consonantes inuenirent.  
Hęc fuit prima interpretatio uera ac diuina. Hos libros  
meditari omnium gentium ecclesie primū cōeperunt,  
eosdemq; de gręco in latinum interpretantes, primi  
ecclesiarum prouisores tradiderunt. Post hęc secundā  
editionem Aquila, terciā et quartā Theodotiō &  
Simmachus ediderunt, ambo Iudei profelīti, quintā  
uero & sextā editionem Origenes reperit, et cū cete-  
ris supradictis editionibus comparauit. Hī sunt itaq;  
tantum, qui scripturas sacras de hebręo in gręcum ser-  
monem uerterunt, quiq; etiā et numerantur. Nam  
latinorum interpretū qui de gręco in nostrū eloquiū  
trāstulerunt, ut meminit sanctus Augustīnus, infinitus  
numerus est. Si cui enim inquit primis fidei tēporibus  
ad manus uenit codex gręcus, atq; aliquantulum esse  
sibi utriusq; linguę peritiā sensit, ausus est statim int-  
pretari, atq; inde accidit tā innumerabiles apud latinos  
extitisse interpretes. De hebręo autem in latinū eloqū  
tantūmodo Hieronymus presbyter sacras scripturas  
conuertit, cuius editione generaliter omnes ecclesie  
vsq; quaq; utuntur, pro eo quod ueratior sit in senten-  
ciis, & clarior in uerbis, Librum sapientię Salomon

hęcse probem testimonio  
Tunc inquit digni regem p  
sine tempore nomi sancti  
hationis regis, quis Hel  
nominū inter canonicis scrip  
postē comprehendentes Chri  
morantes in eisdem libris tam e  
testimonia quibus dicitur. Dixi  
pudentiam uisū eorū iuris  
de quibus uocis, & promitti  
& sicut de se nominat, et infra  
des hęc scriptum & hęc scribit  
norum ac deinde. Vt uicinus r  
bonis pietatem eius, mure  
eum, collatione tūc, ne uisū  
eleggō derogent, a propop  
recedent, legentūq; hęc  
ecclesiasticū composuit h  
solimanus, nepos Herodis  
Zabari, qui liber apud lan  
erant. Salomonis autem pres  
Tobie, sive Machabęo  
scriptis, amine conit.

Norum autem testimonio  
librum, quem uer compellit  
orum solus Mattheus hebre  
uicū, ceteri gręco. Paulus  
scribit, ex quibus nouem se  
tunc dicitur fuit. Thimo  
hebreos autem epistola plet  
uicū, propter dissensionem  
hęc scribit, pille, aliq. Cl

scripsisse probatur. testimoniis illis quibus ibi legitur  
Tu me inquit elegisti regem populo tuo, & dixisti ed  
ficare templum nomini sancto tuo, in ciuitate sancte  
habitationis tue. Hoc opus Hebrei (ut quidam sapientium  
meminit) inter canonicas scripturas recipiebant, sed  
postquam comprehendentes Christum interfecerunt, me  
morantes in eodem libro tam euidentissima de Christo  
testimonia quibus dicitur, Dixerunt inter se impij, com  
prehendamus iustum quia inutilis est nobis, & contrarius  
est operibus nostris, & promittit se scientiam dei habere,  
& filium dei se nominat, et infra, Si enim est uere filius  
dei, suscipiet illum & liberabit illum de manu contra  
riorum, ac deinde, Vt sciamus reuerentiam illius et pro  
bemus patientiam eius, morte turpissima condonemus  
eum, collatione facta, ne nostri eos pro tam aperto sa  
cilegio derogarent, a prophetis eum uoluminibus  
reciderunt, legendumque suis prohibuerunt, Librum autem  
ecclesiasticum composuit Hiesus filius Sirach Hiero  
solomitanus, nepos Hiesu sacerdotis, de quo meminit  
Zacharias, qui liber apud Latinos, propter eloquij sili  
tudinem, Salomons titulo prenotatur, Preterea Iudith  
& Thobij, siue Macchabeorum libros, qui auctores  
scripserint, minime constat.

Novum autem testamentum, quattuor libros euangeli  
orum, quattuor euangeliste singulos scripserunt,  
quorum solus Matheus hebreo scripsisse perhibetur  
eloquio, ceteri greco, Paulus apostolus suas scripsit  
epistolas, ex quibus nouem septem ecclesijs scripsit,  
reliquas discipulis suis, Thimotheo, Tito, & Philemone,  
Ad hebreos autem epistola plerisque latinis eius esse in  
certa est, propter dissonantiam sermonis, eademque alij  
Barnabam conscripsisse, alij a Clemente scriptam fuisse

suspiciantur. Petrus scripsit duas nomini suo epistolas, quę catholicę nominantur, quarum secunda a quibusdam eius esse non creditur, propter stili sermonisq; distantiam. Iacobus suam scripsit epistolam, quę & ipsa a nonnullis eius esse negat, sed sub nomine eius ab alio dictata existimatur. Ioannes epistolas tres edidit, quarum tantum prima a quibusdam eius esse asseritur, reliquę duę Ioannis cuiusdam presbyteri existimantur, cuius iuxta Hieronymi sententiam alterum sepulchrũ apud Ephesum demonstratur. Iudas suam edidit epistolam. Actus apostolorum Lucas composuit, sicut audiuit uel uidit. Apocalypsin Ioannes euangelista scripsit, eodem tempore quo ob euangelij prædicationem in insulam Pathmos traditur alligatus. Hi sunt scriptores sacrorũ librorum, diuina inspiratione loquentes, atq; ad eruditionem nostrã præcepta cęlestia in ecclesia dispēntes, author autem earõdem scripturarum spiritus sanctus esse creditur, ipse enim scripsit, qui per prophetas suos scribenda dictauit.

DE BENEDICTIONIBVS. Ca. LV.

Benedictionem autem dari a sacerdotibus pplo.

**b** antiqua per Moysen benedictio pandit & com-  
probat, qua benedicere populo suo, sub sacra-  
mento trine inuocatiõis iubetur. Ait enim ad Moysen  
dominus, Sic benedices populum meum, & ego bene-  
dicam illos. Benedicat te dñs et custodiat te, illuminet  
dominus faciem suam super te, et misereatur tui, con-  
uertatq; dominus uultum suum ad te, et det tibi pacẽ.  
Hinc quoq; usus ecclesię multiplices benedictiones in  
diuersis rebus habet. Benedicitur oleũ ex apostolica  
authoritate ad infirmorum medicamentum. Iacobo  
apostolo hoc ita præcipiente, Infirmatur inquit quis in  
uobis, inducat presbyteros ecclesię ut orent super eũ,

...presbyteros cum oleo in nomine  
C. Ben. Benedictio. Si aqua in  
...omnes infirmos contra a fra-  
...corum sententiam in uobis possit f  
...legi. Alexander legimus post f  
...Episcopus. Si in uobis inuenerit  
...falsus doctor in habentis homi-  
...falsus doctor in hoc m  
...id est eorum, quod in hoc m  
...quam aqua uosq; uniuersos cu-  
...curat. Cuius per spiritum uer-  
...uobis. Ad hoc tempore possit  
...dicere. Cuius prolixitas est  
...falsificationis. Si in uobis uale-  
...dicamentum. Quod uerum talis  
...miseret ex diuina uoluntate p  
...Episcopi in uobis inuenerit  
...ram leicho. Ergo ualeat talis  
...corum uultum ad eum ualeat  
...Si uobis officium et in uobis  
...in uobis inuenerit talis pro uobis  
...propter talis benedictionem uobis  
...dicere. Si talis quicumque uobis  
...horum librorum huius testatur  
...tuo eorum pro diuina uoluntate  
...uoluntatis diuine effectus, ut pe-  
...benedictionis. Si per sensibile eor-  
...tuo inuoluntate efficaciter sacra-  
...tuo pro salute hominum p  
...tuo eam diuine pietatis deu-  
...tuo eandem in sacrorum deo  
...tuo eandem gram sanctorum.  
DE SIMBOLO.  
...tuo eandem ratione inu-  
...tuo eandem quod post alit em